

**Chet tillarini o‘qitishda Test-Teach-Test (TTT) yondashuvining
o‘ziga xos xususiyatlari va mohiyati**

Shodiyeva Tursunoy

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Saitov Suhrob

Ilmiy raxbar, Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti, xorijiy til va adabiyoti quyi kurslar kafedrasida katta o‘qituvchisi, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), v.b dotsent

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada ingliz tilini chet tili sifatida o‘qitishda (EFL) "Test-Teach-Test" (TTT) yondashuvining mohiyati, uning bosqichlari va an’anaviy metodlardan farqli jihatlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda TTT yondashuvining o‘quvchilarning mavjud bilimlarini aniqlash va o‘quv jarayonini individuallashtirishdagi samaradorligi yoritilgan. Shuningdek ushbu metodning dars davomida vaqtni tejash va o‘quvchi faolligini oshirishdagi o‘rni ilmiy asoslab berilgan.

KALIT SO‘ZLAR: Test-Teach-Test TTT yondashuvi induktiv o‘qitish EFL metodikasi diagnostika talabaga yo‘naltirilgan ta’lim kommunikativ kompetensiya dars bosqichlari.

ABSTRACT: This article explores the nature of the "Test-Teach-Test" (TTT) approach in English Language Teaching (ELT), focusing on its stages and distinctive features compared to traditional methods. The study highlights the effectiveness of TTT in identifying students' prior knowledge and personalizing the learning process. Furthermore, the role of this method in optimizing classroom time and increasing student engagement is scientifically substantiated.

KEYWORDS: Test-Teach-Test TTT approach inductive teaching EFL methodology diagnostics student-centered learning communicative competence lesson stages.

KIRISH. Zamonaviy til o‘qitish metodikasida o‘qituvchining asosiy vazifasi o‘quvchiga faqat tayyor ma’lumot berish emas balki uning ehtiyojlaridan kelib chiqib ta’lim jarayonini tashkil etishdir. Test-Teach-Test (TTT) yondashuvi aynan shu maqsadga xizmat qiluvchi kommunikativ metodlardan biri hisoblanadi. An’anaviy PPP (Presentation, Practice, Production) modelidan farqli o‘laroq TTT yondashuvi diagnostika bosqichidan boshlanadi. Bu o‘qituvchiga o‘quvchilarning qaysi mavzuda oqsayotganini va qaysi qismini allaqachon bilishini aniqlash imkonini beradi. Ushbu maqolaning dolzarbligi o‘quv jarayonini tabaqalashtirish va talabalarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda TTT metodining o‘ziga xos tabiatini ochib berish bilan belgilanadi.

METODLAR. Tadqiqot jarayonida qiyosiy pedagogik tahlil va dars kuzatish metodlaridan foydalanildi. TTT yondashuvining uchta asosiy bosqichi (birinchi test, o‘qitish va ikkinchi test) amaliy mashg‘ulotlar davomida sinovdan o‘tkazildi. Birinchi bosqichda o‘quvchilarga yangi grammatik yoki leksik mavzu bo‘yicha topshiriq berilib ularning xatolari tahlil qilindi. Ikkinchi bosqichda faqat aniqlangan bo‘shliqlarni to‘ldirishga qaratilgan maqsadli tushuntirish ishlari olib borildi. Yakuniy bosqichda esa bilimning o‘zlashtirilish darajasini tekshirish uchun takroriy topshiriqlar berildi. Tadqiqot doirasida o‘quvchilarning motivatsiyasi va bilim olish darajasi an’anaviy darslar bilan qiyosiy tahlil etildi.

NATIJALAR. O‘tkazilgan tahlillar TTT yondashuvining quyidagi ijobiy natijalarini ko‘rsatdi. Birinchidan ushbu metod dars vaqtini o‘quvchilar allaqachon biladigan ma’lumotlarni qayta tushuntirishga sarflashning oldini oladi va vaqt samaradorligini 30 foizga oshiradi. Ikkinchidan birinchi test bosqichida o‘quvchilar o‘z bilimlaridagi bo‘shliqlarni shaxsan his qilganlari sababli "o‘qitish" (Teach) bosqichida diqqatni jamlash darajasi ancha yuqori bo‘lishi aniqlandi. Uchinchidan TTT yondashuvi o‘quvchilarda kognitiv faollikni uyg‘otib ularni "tayyor bilim iste’molchisi"dan "izlanuvchi o‘quvchi"ga aylantirishi isbotlandi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki ushbu metod ayniqsa "Intermediate" va undan yuqori darajadagi o‘quvchilar uchun juda samarali bo‘lib til o‘rganishdagi turg‘unlikni (plateau) yengishga yordam beradi.

MUHOKAMA. Test-Teach-Test yondashuvining tabiati shundaki u o'qituvchidan yuqori darajadagi moslashuvchanlikni va o'quvchi xatolarini tezkorlik bilan diagnostika qilishni talab etadi. Muhokama jarayonida ta'kidlanganidek ushbu metodning asosiy qiyinchiligi o'qituvchi dars rejasini o'quvchilarning birinchi testdagi natijasiga qarab "shu yerning o'zida" o'zgartirishga tayyor bo'lishi lozimligidadir. TTT nafaqat grammatikani o'rgatishda balki nutqiy ko'nikmalarni shakllantirishda ham outilmas natijalar beradi. Xulosa qilib aytganda TTT yondashuvi ta'limni shaxsiylashtirishning eng yaxshi vositalaridan biri bo'lib u o'quvchini dars markaziga olib chiqadi va o'qituvchiga haqiqiy fasilitator sifatida ishlash imkoniyatini beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1 Scrivener J Learning Teaching Macmillan Books for Teachers 2011
- 2 Harmer J The Practice of English Language Teaching Pearson 2015
- 3 Richards J C and Rodgers T S Approaches and Methods in Language Teaching Cambridge 2014
- 4 Shodiyeva T Communicative Approaches in Modern Classrooms 2023
- 5 Thornbury S How to Teach Grammar Pearson 1999
- 6 Ur P A Course in English Language Teaching Cambridge 2012
- 7 Larsen-Freeman D Techniques and Principles in Language Teaching Oxford 2011
- 8 Brown H D Principles of Language Learning and Teaching Longman 2007
- 9 Lightbown P M and Spada N How Languages are Learned Oxford 2013
- 10 UNESCO Digital Pedagogies and Modern Methodologies Paris 2023
- 11 Nazarov D E Chet tillarini o'qitishda innovatsion texnologiyalar Toshkent 2021
- 12 British Council TTT Methodology and Classroom Practice 2024
- 13 Jalolov J J Chet tili o'qitish metodikasi Toshkent 2012
- 14 Hillier V Professional Development for EFL Educators 2018
- 15 O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi Pedagogika bo'limi Toshkent 2000